

Individual Innovativeness Levels of Teachers

Bayram GÖKBULUT¹,

Received: 22 April 2021, Accepted: 06 December 2021

ABSTRACT

This research was carried out in order to reveal the individual innovativeness levels of teachers. The study, in which the quantitative research method was used, was carried out with the data obtained from 198 teachers working in public schools in the provinces of Zonguldak and Çorum. Individual Innovation Scale consisting of 20 items was used to collect data. In the study, the differences between the variables of individual innovativeness of teachers, gender, educational status, professional seniority and the school level they work in were examined. Descriptive statistics, t-test and ANAVO test were used in the analysis. As a result of the analyzes, it was seen that the individual innovative characteristics of the teachers were the highest with 37.4% and the lowest with the Traditionalist with .5%. In the study, no significant difference was found between the individual innovativeness characteristics of teachers, their educational status and professional seniority. There was a significant difference between the school level of the teachers and their individual innovativeness levels. It has been concluded that the individual innovativeness levels of the teachers working in primary schools are higher than the individual innovativeness levels of the teachers working in secondary schools.

Keywords: Individual innovativeness, pioneer, traditionalist

Ethical Committee Date / Number : Zonguldak Bülent Ecevit University Ethical Committee , 30 March 2021 , No:116

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and Significance

Rapid developments in technology cause changes and innovations in all fields all over the world, and individuals who make up the society are expected to keep up with innovations. The ability of individuals to keep up with innovations is associated with high innovativeness. Schools and teachers play a leading role in the adoption of innovations. Schools that will lead the society in accepting change and innovations should have an extrovert, innovative, flexible structure that encourages learning and knowledge production (Bülbül, 2012). Within the scope of the Movement to Increase Opportunities and Improve Technology (FATİH) by the Ministry of National Education, technology-based trainings are given to teachers and they are expected to integrate technology into education. In this way, it is expected to provide education to Z generation students, whose learning styles differ from the past, with innovative educational practices. It is the individual innovativeness characteristics that are important for teachers to realize these.

With this study, it was tried to determine the individual innovativeness characteristics of teachers. For this purpose, answers to the following questions were sought.

1. What is the level of individual innovativeness of teachers?

¹ Assist. Prof.Dr., Zonguldak Bülent Ecevit University Ereğli Faculty of Education, bayramgokbulut@hotmail.com 0000-0002-7218-5900

2. Is there a significant difference between the individual innovativeness characteristics of teachers and their gender?
3. Is there a difference between the individual innovativeness of the teachers and their educational status (Bachelor-Master's)?
4. Is there a difference between the individual innovativeness of teachers and their professional seniority?
5. Is there a significant difference between the individual innovativeness characteristics of teachers and the school level they work at?

Methods

In the study, it was aimed to determine the difference between the individual innovativeness levels of teachers according to their gender, educational status, professional seniority and the type of school they work in. For this purpose, descriptive statistics and scanning models were used. The universe of the research consists of teachers working in the public sector. Data were collected from 198 teachers working in public schools using easily accessible sampling method. Individual innovativeness Scale was used to collect data in the study. The scale, originally developed by Hurt, Joseph and Cook, was adapted into Turkish by Kılıçer and Odabaşı (2010). It consists of 5 likert and 20 items. While the lowest score that can be obtained from the scale is 14, the highest score is 94. In the interpretation of the obtained scores; "Innovative" over 80 points, "Pioneer" between 69 and 80 points, "Inquisitor" between 57 and 68 points, "Skeptical" between 46 and 56 points and "Traditionalist" below 46 points (Kılıçer & Odabaşı, 2010). Independent samples t-test was applied to determine whether there is a significant difference in perceived individual innovativeness levels according to gender and education level. One-way analysis of variance (ANOVA) was conducted to determine the difference between individual innovativeness levels, school type and professional seniority. SPSS.21 package program was used to analyze the data. Research hypotheses were interpreted at a 0.95 confidence interval ($p = 0.05$).

Results

As a result of the analysis, it was seen that the individual innovativeness characteristics of the teachers were in the leading category with 37.4%. The lowest was found to be in the traditional category with 0.5%. In the study, no significant difference was found between the individual innovativeness levels of teachers and their gender, educational status, school type and professional seniority. A significant difference has been found between the types of schools where teachers work and their level of individual innovation. It was concluded that the individual innovativeness levels of teachers working in primary schools were higher than the individual innovativeness levels of teachers working in secondary schools. This study is conducted with the data obtained from the teachers participating in the study using quantitative methods.

This study is conducted with the data obtained from the teachers participating in the study using quantitative methods. In-depth studies can be carried out using qualitative methods in order to reveal the individual innovation characteristics of teachers. Studies can be conducted in which the opinions of students and administrators are consulted to reveal the individual innovation levels of teachers. In addition, studies can be conducted with teachers working in different branches and different schools (primary school, secondary school, high school).

Öğretmenlerin Bireysel Yenilikçilik Düzeyleri

Bayram GÖKBULUT¹

Başvuru Tarihi: 22 Nisan 2021, **Kabul Tarihi:** 06 Aralık 2021

ÖZET

Bu çalışmada öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeylerini ortaya konulması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nicel yaklaşımlar kullanılarak, Zonguldak ve Çorum illerinde kamuya bağlı okullarda görev yapan 198 öğretmenden elde edilen veriler ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında 20 maddeden oluşan Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özelliklerinin cinsiyet, eğitim durumu, mesleki kıdem ve görev yaptıkları okul kademesi değişkenleri aralarındaki farklar incelenmiştir. Analizlerde betimsel istatistikler, t testi ve ANAVO testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri %37.4 ile en yüksek Öncü, %5 ile en düşük Gelenekçi oldukları görülmüştür. Araştırmada öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile eğitim durumu ve mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Öğretmenlerin görev yaptıkları okul kademesi ile bireysel yenilikçilik düzeyleri anlamlı bir farka bulunmuştur. İlkokullarda görev yapan öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bireysel yenilikçilik, öncü, kuşkucu, gelenekçi

Etik Kurul İzni Tarih / Sayı : Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Etik Komisyonu, 30 Mart 2021, No: 116

1. Giriş

Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler, tüm dünyada bütün alanlarda değişikliklere ve yeniliklere neden olmakta, toplumu oluşturan bireylerden de yeniliklere ayak uydurması beklenmektedir. Bireylerin yeniliklere ayak uydurabilmesi, yenilikçilik özelliklerinin yüksek olması ile ilişkilidir. Yenilikçilik toplumu oluşturan bireylerin yeniliğe vermiş olduğu tepki olarak tanımlanmaktadır (Demiralay, Bayır ve Gelibolu, 2016). Yenilikçilik, yaratıcılık, açıklık, fikir öncülüğü ve risk almayı içerisine alan çok geniş bir kavram olup, işletmeler, eğitim kurumları, sosyoloji, iletişim ve pazarlama gibi pek çok alan yer almaktadır (Kılıçer ve Odabaşı, 2010). Yenilikçiliği Rogers (1995) bireyin yeni düşünceleri sosyal sistemin diğer üyelerinden önce benimseme düzeyi olarak tanımlamış ve beş kategoriye ayırmıştır. Bunlar yenilikçiler, öncüler, sorgulayıcılar, kuşkucular ve gelenekçiler şeklindedir. Yenilikçiler; yeni fikirleri deneyebilen ve risk alabilen vizyoner kişilerdir. Öncüler, yenilikleri kabullenerek topluma yenilikler konusunda rehberlik eden kişilerdir. Sorgulayıcı, bir yeniliğe karşı temkinli yaklaşan kişilerdir. Kuşkucu, önce toplumun büyük çoğunluğunun yeniliği kabul etmesini bekleyen ve temkinli davranan kişilerdir. Gelenekçi, değişime karşı önyargılı, yeniliğin başkaları tarafından denenecek sonuçlarını görmek isteyen ve yenilikleri en son benimseyen kişilerdir. Gündüz'e (2020) göre öncüler ve yenilikçilerin ortaya çıkan bir yeniliği kuşkucu, gelenekçi ve sorgulayıcılardan önce kabullenmeleri beklenmektedir. Yenilikçiler yeniliği ve teknolojiyi ilk deneyen kişiler olup, kişilerin bireysel yenilikçilik özellikleri yenilikleri benimseme özelliklerini etkilemektedir (Sun ve Jeyaraj, 2013). Bireysel yenilikçilik toplumdaki bireylerin yeniliği daha erken deneyip kabullenme durumudur (Gündüz, 2020). Toplumda yeniliklerin kabullenilmesinde etkili olacak kurumların başında okullar ve eğitim öğretim faaliyetlerinin uygulayıcıları olan öğretmenler gelmektedir.

Toplumda değişim ve yeniliklerin kabullenmesinde liderlik edecek okulların dışı dönük, yenilikçi, esnek, öğrenmeyi ve bilgi üretimini teşvik eden bir yapıya sahip olmaları gerekir (Bülbül, 2012). Eğitim ile toplumdaki vatandaşlar, öğrenciler ve çalışanlara yenilikçiliği benimseterek yenilikçilik becerileri geliştirilebilir (Keskin, 2021). Bilgi toplumunun meydana gelmesinde katkısı bulunan öğretmenlerin, gelişmeleri takip ederek kendilerini geliştiren, yeniliklere açık ve hayat boyu öğrenme becerilerine sahip olmaları, bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasında etkili olacaktır (Yenice ve Tunç, 2019). Sınıf içerisinde problem çözme becerisine sahip, her türlü fikre değer veren ve yaratıcılığı teşvik eden öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ön plana çıkmaktadır (Teresa, 2009, pp. 36-46). Etkili bir

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, bayramgokbulut@hotmail.com 0000-0002-7218-5900

öğretmen olabilmek için yenilikçiliğe ve değişime açık öğretmen olmak gerekir (Simplicio, 2000). Çünkü bireysel yenilikçilik çok farklı alanlarla ilişkili bir kavramdır. Öğretmenler ile yapılan çalışmalarda öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özelliklerinin bireysel yaratıcılık (Yenice ve Yavaşoğlu, 2018), yaşam boyu öğrenme eğilimi (Yenice ve Tunç, 2019), dijital yeterlilik (Gündüz, 2020) ve iyimserlik (Büyükbeşe, Direkçi ve Erşahan, 2017) arasında pozitif yönlü ilişkiler bulunduğu görülmüştür. Benzer şekilde öğretmen adayları ile yapılan çalışmalarda da bireysel yenilikçilik ile eleştirel düşünme eğilimleri (Özgür, 2013) ve bireysel yaratıcılıkları arasında pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir.

Öğretmenin yenilikçilik özelliğinin, yaratıcılık, dijital yeterlilik, iyimserlik, eleştirel düşünme gibi pek çok alan ile ilişkili olduğu göz önüne alındığında üzerinde durulması ve araştırılması gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde öğretmenlerin; teknolojiyi kullanabilen, çağın gerektirdiği mesleki yeterliklere sahip olabilen, yeniliği seven ve yeniliklere uyum sağlayan yapıda olmaları istenmektedir (Keskin, 2021). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) kapsamında öğretmenlere teknoloji içerikli eğitimler verilmekte, teknolojiyi eğitime entegrasyonunu sağlamaları beklenilmektedir. Bu sayede öğrenme stilleri eskiye göre farklılık gösteren Z kuşağı öğrencilerine yenilikçi eğitim uygulamaları ile eğitim vermeleri beklenilmektedir. Öğretmenlerin bunları gerçekleştirmesinde önemli olan bireysel yenilikçilik özelliklerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi eğitim sistemimiz açısından oldukça önemlidir.

Yapılan bu çalışma ile öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen sorulara yanıtlar aranmıştır.

- Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ne düzeydedir?
- Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile eğitim durumu (Lisans-Yüksek lisans) arasında fark var mıdır?
- Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile mesleki kıdemleri arasında fark var mıdır?
- Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile görev yaptıkları okul kademesi arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, nicel yaklaşımlardan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli araştırılmak istenen problemin durumunu ortaya konulmasında kullanılan yöntemdir. Betimleyici veriler, anket, görüşme veya gözlem yoluyla elde edilir (Fraenkel ve Wallen, 2006). İlişkisel tarama modelleri İki ve daha fazla değişken arasındaki değişimin belirlenmesi amacıyla kullanılan modellerdir (Karasar, 2017). İlişkisel tarama modeli ile öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özelliklerinin cinsiyet, eğitim durumu (Lisans-Yüksek lisans), okul türü ve mesleki kıdem değişkenleri arasındaki farklar incelenmiştir.

2.2. Etik Kurul İzni

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Etik Komisyonu tarafından 30 Mart 2021 tarihli ve 116 nolu kararıyla onaylanmıştır.

2.3. Çalışma Grubu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Araştırmaya katılanların demografik bilgileri

		n	%
Cinsiyet	Erkek	99	50.0
	Kadın	99	50.0
Eğitim Durumu	Lisans	173	87.4
	Yüksek Lisans	25	12.6
Okul Kademesi	Okul öncesi	21	10.6
	İlkokul	18	9.1
	Ortaokul	97	49.0
	Lise	62	31.3
Mesleki Kıdem	0-5 yıl	24	12.1
	6-10 yıl	21	10.6
	11-15 yıl	32	16.2
	16-20 yıl	62	31.3
	21-25 yıl	43	21.7
	26 ve üzeri	16	8.1
Toplam		198	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan erkek ve kadın olan öğretmenlerin sayılarının eşit olduğu görülmektedir. Bu öğretmenlerden 173'ü (%87.4) lisans, 25'i (%12.6) yüksek lisans mezunudur. Çalıştıkları okul kademelerine göre 21'i (10.6) okul öncesi, 18'i (%9.1) ilkokul, 97'si (%49) ortaokul ve 62'si (%31.3) liselerde görev yapmaktadır. Mesleki kıdemlerine göre 0-5 yıl arasında 24'ü (12.1), 6-10 yıl arasında 21'i (%10.6), 11-15 yıl arası 32'si (%16.2), 16-20 yıl arası 62'si (31.3), 21-25 yıl arası 43'ü (%21.7), 26 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanlar ise 16'sını (%8.1) oluşturmaktadır.

2.4. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanmasında Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılmıştır. Orijinal hali Hurt, Joseph ve Cook tarafından geliştirilen ölçek, Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından Türkçeye uyarlaması gerçekleştirilmiştir. 5'li likert ve 20 maddeden oluşan ölçekte 1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18. ve 19. maddeler pozitif, 4., 6., 7., 10., 13., 15., 17. ve 20. maddeler ise negatif (ters) maddelerden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 14 iken, en yüksek puan ise 94'dür. Elde edilen puanların yorumlanmasında; 80 puan üstü "Yenilikçi", 69 ve 80 puan arası "Öncü", 57 ve 68 puan arası "Sorgulayıcı", 46 ve 56 puan arası "Kuşkucu" ve 46 puan altında ise "Gelenekçi" olarak sınıflandırılmaktadır (Kılıçer ve Odabaşı, 2010). Ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0.82$ olarak hesaplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin iç tutarlılık katsayısı ise $\alpha=0.73$ 'dür.

2.5. Verilerin Analizi

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesinde betimsel istatistikler kullanılmıştır. Analiz öncesinde verilerin normal dağılıma uyup uymadıkları kontrol edilmiştir. Kolmogorow-Smirnov test sonuçları incelendiğinde her iki ölçme aracının da ($p<0.05$) olduğu görülmüştür. Normal dağılıma karar vermek için Skewness-Kurtosis testi gerçekleştirilmiştir. Test sonucunda Skewness=-0.07 ve Kurtosis=-0.51 olduğu görülmüştür. Tabachnick ve Fidell'e göre (2013) Kurtosis ve Skewness değerleri -1.5 ile +1.5 arasında olduğunda verilerin normal dağıldığı kabul edilebilmektedir. Kurtosis ve Skewness değerleri -1.5 ile +1.5 arasında değer aldığı için analizlerde verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir.

Algılanan bireysel yenilikçilik düzeylerinin cinsiyet ve eğitim durumuna göre anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bireysel yenilikçilik düzeylerinin okul kademesi ve mesleki kıdemleri arasındaki farkın belirlenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

3. Bulgular

Araştırma kapsamında öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özelliklerine ait bulgular çeşitli değişkenler temelinde ortaya konulmuştur.

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeylerine ait betimleyici istatistikler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri

Benimseme Kategorisi	Puan Aralığı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yenilikçi	80 üstü	25	12.6
Öncü	69-80	74	37.4
Sorgulayıcı	57-68	73	36.9
Kuşkucu	46-56	25	12.6
Gelenekçi	45 ve daha az	1	.5
Toplam		198	100

Tablo 2 incelendiğinde, Yenilikçi öğretmenlerin (80 puan üstü) oranının %12.6 olduğu, Öncülerin (69-80 arası) oranının %37.4 olduğu, Sorgulayıcıların (57-68 arası) oranının %36.9 olduğu, Kuşkucu öğretmenlerin (46-56 arası) oranının %12.6 olduğu, Gelenekçi öğretmenlerin (45 ve daha düşük) oranının ise %0.5 olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki t testi sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Kuşkucu	Erkek	10	3.40	.46	23	1.74	.09
	Kadın	15	3.12	.32			
Sorgulayıcı	Erkek	37	3.43	.35	23	.92	.36
	Kadın	36	3.34	.45			
Öncü	Erkek	37	3.38	.28	23	.12	.90
	Kadın	37	3.37	.29			
Yenilikçi	Erkek	14	3.42	.12	23	2.15	.04*
	Kadın	11	3.30	.15			

* p<.05

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin Kuşkucu (t=1.74, p>.05), Sorgulayıcı (t=.36, p>.05), Öncü (t=.12, p>.05) özellikleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farka rastlanmamıştır. Öğretmenlerin Yenilikçi (t=2.15, p<.05) özellikleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farka rastlanmıştır. Erkek öğretmenlerin Yenilikçi özellikleri (\bar{X} =3.42), kadın öğretmenlerin özelliklerinden (\bar{X} =3.30) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile eğitim durumu (Lisans-Yüksek lisans) değişkeni arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına dair yapılan t testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile eğitim durumları (Lisans-Yüksek lisans) arasındaki farka dair t testi sonuçları

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Lisans	173	67.95	9.90	196	-.99	.32
Yüksek Lisans	25	70.12	12.17			

Tablo 4 incelendiğinde yüksek lisans mezunu öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri (\bar{X} =70.12), lisans mezunu öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özelliklerinden (\bar{X} =67.95) göreceli olarak yüksek olmasına rağmen, öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir farka (t=-.99, p>.05) rastlanmamıştır.

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile mesleki kıdemleri arasındaki farkın belirlenmesi amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile mesleki kıdem değişkenine ilişkin varyans analizi sonuçları

	n	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
0-5 yıl	24	72.21	Gruplararası	756.70	5	151.34	1.47	.20	-
6-10 yıl	21	69.67	Gruplarıçi	19770.07	192	102.96			
11-15 yıl	32	66.53	Toplam	20526.77	197				
16-20 yıl	62	66.79							
21-25 yıl	43	69.35							
25 yıl ve üzeri	16	66.31							
Toplam	198	63.23							

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farka [$F(5,192) = 1.47, p > .05$] rastlanmamıştır.

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile görev yaptıkları okul kademesi arasındaki farkın belirlenmesi amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) test sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile okul kademesi değişkenine ilişkin varyans analizi sonuçları

	n	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
1-Okul öncesi	21	69.57	Gruplararası	1277.82	3	425.94	4.29	.00	2-3*
2-İlkokul	18	73.44	Gruplarıçi	19248.94	194	99.22			
3-Ortaokul	97	65.84	Toplam	20526.77	197				
4-Lise	62	70.00							
Toplam	198	68.23							

* $p < 0.05$

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile görev yaptıkları okul kademeleri arasında anlamlı bir fark [$F(5,192) = 4.29, p < .00$] bulunmuştur. Bu farkın hangi okul kademeleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Tests'lerinden Tamhane testi uygulanmıştır. Örneklem büyüklüklerinin farklı olması ve 30'un altında olması nedeniyle Post Hoc Tests'lerinden Tamhane testi tercih edilmiştir. Test sonucunda ilkokul öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ($\bar{X} = 73.44$) ortalama ile ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden ($\bar{X} = 65.84$) daha yüksek olduğu görülmüştür.

4. Tartışma ve Sonuç

Yapılan araştırmada öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeyleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile cinsiyet, eğitim durumu (Lisans-Yüksek Lisans), mesleki kıdem ve görev yaptıkları okul türleri açısından aralarındaki farklar araştırılmıştır.

Araştırmada ilk olarak öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan analizler neticesinde öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri büyükten küçüğe doğru, öncü (%37.4), sorgulayıcı (%36.9), yenilikçi ve kuşkucu (%12.6) ve en düşük olarak ise (%0.5) ile gelenekçiler özelliğe sahip oldukları görülmüştür. Araştırma bulgusuna göre kendilerini öncü ve sorgulayıcı olarak gören öğretmenlerin oranı birbirlerine çok yakın, toplamda ise araştırmaya katılanların yaklaşık (%75)'ini oluşturmaktadır. Kendisini gelenekçi olarak gören sadece bir öğretmen (%.5) yer almaktadır. Bireysel yenilikçilik konusunda alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde öncü ve sorgulayıcı kategorilerin yüksek olduğu çalışmalara rastlanılmaktadır. Araştırma bulgusunu destekler yönde öğretmen ve öğretmen adaylarının öncü kategorisinin yüksek olduğu çalışmalara (Gündüz, 2020; Kayabaşı ve Özerbaş, 2019; Kayasandık, 2017) bulunmaktadır. Öğretmen ve öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özelliklerine yönelik yapılan araştırmalarda, sorgulayıcı kategorisinin yüksek olduğu (Çuhadar, Bülbül ve Ilgaz 2013;

Gökbulut, 2019; Atçı, Kale ve Şeker, 2017; Özgür, 2013; Yenice ve Yavaşoğlu, 2018; Yenice ve Tunç, 2019) çalışmalar literatürde yer almaktadır. Bu durumu Özgür (2013) ve Yenice ve Tunç (2019) öğretmen adaylarının yeniliklere karşı temkinli ve tedbirli, yeniliğin denenmesi, olumlu ve olumsuz yanlarının ortaya çıkmasını bekledikleri şeklinde açıklamışlardır. Akgün (2017) akademisyenler ile yaptığı çalışmada ise akademisyenlerin bireysel yenilikçilik düzeylerini ve yeniliklere adaptasyonlarını yüksek düzey, bulmuştur. Kılıçer ve Odabaşı (2010) öğretmen adaylarının kuşkucu kategorisinde yüksek düzey olduklarını belirtmektedir. Yapılan çalışmalarda en düşük düzey olarak gelenekçi boyutunun olduğu görülmüştür (Aslan ve Kesik, 2018; Atçı, Kale ve Şeker, 2017; Kayabaşı ve Özerbaş, 2019; Kayasandık, 2017). Yapılan çalışmalar incelendiğinde bireysel yenilikçilik kategorileri olan Yenilikçi, Öncü, Sorgulayıcı ve Kuşkucu boyutlarının her birinin en yüksek sıralarda yer aldığı çalışmalar bulunmakta olup, bunlar arasında en düşük oran ise araştırma sonuçları ile benzerlik gösteren Gelenekçi kategorisi olduğu görülmektedir. Gündüz (2020), Kayabaşı ve Özerbaş (2019) gelenekçi öğretmenlerin eğitim sistemi içerisinde çok az bulunmalarının nedeni, öğretmenlerin artık eskiye bağlı kalmadıkları, yenilikleri kolay kabul ettikleri, topluma yenilikler konusunda bilgi aktarmada rehberlik ettikleri şeklinde açıklamışlardır. Mangantes (2021) ise bireysel yenilikçiliğin okul iklimi ile ilişkili olduğunu, okul yöneticisi ve meslektaş desteğinin bireysel yenilikçiliği olumlu etkilediğini belirtmektedir. Yapılan araştırma ve literatür birlikte ele alındığında, öğretmenlerin yeniliklere karşı önyargılı olmayıp, bazen temkinli davrandıkları, bazen yenilik konusunda bilgilendirici, bazen de risk alarak yenilikleri deneyip uyguladıkları söylenebilir.

Araştırmada öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri cinsiyet arasındaki fark incelenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuca göre öğretmenlerin Kuşkucu, Sorgulayıcı ve Öncü özellikleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farka rastlanmaz iken, Yenilikçi özelliklerinde anlamlı farka rastlanmıştır. Bu farka göre, erkek öğretmenlerin Yenilikçi özellikleri kadın öğretmenlerin yenilikçi özelliklerinden daha yüksektir. Bu bulguya göre Kuşkucu, Sorgulayıcı ve Öncü özelliklere sahip kadın ve erkek öğretmenlerin aynı düşündükleri, Yenilikçilik açısından ise erkek öğretmenler kadın öğretmenlere göre yeniliğe daha olumlu yaklaştıkları söylenebilir. Alanyazında erkek öğretmenler ile kadın öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeyleri arasında farkın bulunmadığı çalışmalar yer almaktadır (Akgün, 2017; Bitkin, 2012; Çuhadar, Bülbül ve Ilgaz 2013; Işık ve Tümenadağ, 2016; Gökbulut, 2019; Kayabaşı ve Özerbaş, 2019; Atçı, Kale ve Şeker, 2017; Korucu ve Olpak 2015; Özgür, 2013; Yenice ve Yavaşoğlu, 2018). Cinsiyet değişkeni ile bireysel yenilikçilik arasında bir farkın çıkmaması teknolojideki hızlı gelişmelere bağlı olarak, teknolojinin hayatın her alanında yer alması, eğitim alanında teknolojik cihazların eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmesi, öğretmenlerin teknolojiye karşı bir direnç göstermek yerine teknolojiyi kabullenmesi ve bu teknolojileri kadın erkek öğretmen ayrımı yapmadan öğretmenlerin eğitim ortamlarında kullanmalarının bir zorunluluk haline dönüşmesinden kaynaklanıyor olabilir. Alanyazında araştırma bulgusunu destekler yönde erkek öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özelliklerinin kadın öğretmenlerden daha yüksek olduğu çalışmalar bulunmakla (Demirtaş, 2012; Gündüz, 2020; Demirsoy, 2005; Turhan, 2009) birlikte, kadınların bireysel yenilikçilik düzeylerinin yüksek olduğu çalışmalara da rastlanılmaktadır (Ertuğ ve Kaya, 2017; Gür-Erdoğan ve Zafer-Güneş, 2013). Cinsiyet değişkeni ile bireysel yenilikçilik düzeyinin araştırmalarda farklı çıkmasını Gündüz (2020) örneklemelerin farklı olmasından kaynaklanabileceği şeklinde açıklamıştır. Alanyazında ki bu farklılığın diğer bir nedeni ise yapılan araştırmaların yıllara göre farklılık göstermesi, öğretmenlerin yenilikçilik algısının değişmesinden kaynaklanıyor olabilir. Diğer bir nedeni ise öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki okul iklimi, ya da kişilik özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmada öğretmenlerin eğitim durumu (lisans ve yüksek lisans) ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki fark ortaya konulmaya çalışılmıştır. Buna göre öğretmenlerin lisans ve yüksek lisans mezunu olmaları ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasında anlamlı bir farka rastlanılmamıştır. Bu sonuca göre öğretmenlerin lisans ya da yüksek lisans mezunu olmaları bireysel yenilikçilik düzeylerini etkilemediği söylenebilir. Atalay (2018) yaptığı çalışmada yüksek lisans ve doktora mezunu kişilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin lisans mezunu olanlardan daha yüksek düzey olduğu bulgusunu elde etmiştir. Kayasandık (2017) göre ise eğitim seviyesi arttıkça kişilerin değişime daha az direnç gösterdiklerini, yeni fikirlere daha açık hale geldiklerini belirtmektedir. Kişilerin yüksek lisans yapması mesleki gelişime, hayat boyu öğrenmeye diğer bir ifadeyle yenilikçiliğe açık olduklarının göstergesi olabilir. Araştırma sonucunda katılımcıların %12.6'sını yenilikçilerin, %37.4'si öncülerin, yani %50'sini yenilikçi ve öncüler oluşturmaktadır. Bu öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunu da lisans mezunu öğretmenlerdir. Bu öğretmenlerde yüksek lisans mezunu öğretmenler gibi yenilikçi ve öncülük özelliklerinin aynı olduğu söylenebilir.

Araştırmada ortaya konulmaya çalışılan bir diğer boyut öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özelliklerinin mesleki kıdemlerine göre aralarında fark gösterip göstermediğidir. Yapılan analiz neticesinde öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Alanyazında araştırma bulgularını destekler yönde çalışmalar yer almaktadır (Çoklar, 2012; Turhan, 2009). Alanyazında mesleki kıdemleri az olanların, yüksek olanlara göre bireysel yenilikçilik özelliklerinin yüksek olduğu çalışmalar bulunduğu gibi (Atalay, 2018; Aslan ve Kesik, 2018; Gündüz, 2020), bu bulgunun tam tersi mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlerin mesleki kıdemi az olan öğretmenlerden daha yüksek olduğu çalışmalarda mevcuttur (Demirtaş, 2012; Kayasandık, 2017). Bitkin (2012) ve Gür- Erdoğan ve Zafer-Güneş (2013) öğretmen adayları ile yürütmüş oldukları çalışmalarda son sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik düzeylerini, alt sınıflarda öğrenim görenlerden daha yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Öğretmen ve öğretmen adayları ile yapılan çalışmalarda araştırma bulgusu destekleyen ya da tersi bulguların yer alması, mesleki kıdemin öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri hakkında belirleyici bir özellik olmadığı söylenebilir. Bu farklılıkların diğer bir nedeni ise öğretmenlerin farklı okul türleri ve farklı branşlarda olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmada farklı kademelerdeki okullarda (okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise) görev yapan öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre, ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özellikleri ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin bireysel yenilikçilik özelliklerinden daha yüksektir. Z kuşağını oluşturan öğrenciler teknoloji ve yenilikçi uygulamaların bulunduğu ortamlarda büyümektedirler. Bu dijital çağda büyüyen çocukların eğitim hayatına başladıkları ilk basamak olan ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin bu dijital nesle uygun eğitim vermek amacıyla kendilerini geliştirmeleri ve yenilikçi uygulamalara açık olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Kayabaşı ve Özerbaş (2019) ilkokul kademesinde görev yapan gelenekçi sınıf öğretmenlerinin kalmadığı ve bu öğretmenlerin yeniliklere uyum sağlamada zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Demirtaş (2012) çalışmasında, ilkokul ve branş öğretmenleri arasında değişime açıklıkları bakımından bir farkın bulunmadığını belirtmektedir. Aslan ve Kesik (2018) yapmış oldukları çalışmalarında farklı lise türleri arasında fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeyleri, meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde olduğu bulgusunu elde etmiştir. Bu bulguyu destekler yönde Bitkin (2012) öğretmen adaylarının mezun oldukları liselere göre fen liselerinden mezun olanların bireysel yenilikçilik düzeylerinin diğer liselerden mezun olanlardan daha yüksek olduğu bilgisi elde etmişlerdir.

Yapılan çalışma neticesinde öğretmenlerin %37.4'ü kendilerini Öncü, %12.6'sı Sorgulayıcı özelliğe sahip olarak görmekte iken sadece bir öğretmenin %5'i kendisini Gelenekçi olarak görmesi eğitimin geleceği açısından olumlu olarak görülebilir. Cinsiyet açısından ise erkek ve kadın öğretmenler Kuşucu, Sorgulayıcı ve Öncü özellikler bakımından aynı görüşe sahip oldukları, Yenilikçilik özelliği bakımından erkek öğretmenler kendilerini kadın öğretmenlerden daha yüksek olarak görmektedir. Öğretmenler arasında bireysel yenilikçilik özellikleri ile mesleki kıdemleri bakımından fark bulunmazken, görev yaptıkları okul kademeleri arasında fark bulunmaktadır.

Yapılan bu çalışma araştırmaya katılan öğretmenlerden nicel yaklaşımlar kullanılarak elde edilen veriler ile gerçekleştirilen bir çalışmadır. Yapılan bu çalışma ve literatürde yer alan çalışmaların sonuçları incelendiğinde birbirinden farklı sonuçların bulunduğu görülmektedir. Bu farklılıkların neden olduğunun daha net ortaya konulması açısından nitel ve nicel verilerin birlikte kullanıldığı karma yöntemlerle araştırmalar yapılmalıdır. Bu çalışma öğretmenlerin kendileri hakkında düşüncelerine verdikleri cevaplar ile sınırlı bir çalışmadır. Öğretmenlerin kendilerini tanımladıkları özelliklerin okulun diğer paydaşları olan yöneticiler ve öğrencilerin bakış açısından değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Araştırmada ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik özellikleri arasında fark elde edilmiştir. Bu çalışmaların öğretim üyelerini de kapsayacak şekilde yürütülmesi, farklı branşlara sahip öğretmenler ile çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

Akgün, F. (2017). Investigation of Instructional Technology Acceptance and Individual Innovativeness of Academicians. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 8(3).

- Aslan, H. ve Kesik, F. (2018). Lise öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik özelliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2215-2228.
- Atalay, A. (2018). Gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğü çalışanlarının bireysel yenilikçilik düzeyi. *Turkish Studies*, 13(10), 87-108. doi:10.7827/TurkishStudies.13121
- Atçı, D., Kale, A. ve Şeker, F. (2017). Otel işletmecilerinin bireysel yenilikçilik profili ve çift yönlülük ambidexterity düzeyi ilişkisi. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 5(3), 47-58.
- Bitkin, A. (2012). *Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik düzeyleri ile bilgi edinme becerileri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Şanlıurfa.
- Bülbül, T. (2012). Okullarda yenilik yönetimi ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 157-175.
- Büyükbeşe, T., Direkçi, E. ve Erşahan, B. (2017). Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâlarının iletişim becerilerine ve bireysel yenilikçilik seviyelerine etkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 221-236.
- Çoklar, A. N. (2012). Individual innovativeness levels of educational administrators. *Digital Education Review*, 22, 100-110
- Çuhadar, C., Bülbül, T. ve Ilgaz, G. (2013). Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özellikleri ile teknopedagojik eğitim yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(3), 797-807.
- Demirsoy, C. (2005). *Yeniliğin yayılması modellerinin ve yeniliği benimseyen kategorilerinin internet bankacılığı ürünü üzerinde bir incelemesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Demiralay, R., Bayır, E. A., ve Gelibolu, M. F. (2016). Öğrencilerin bireysel yenilikçilik özellikleri ile çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşlukları ilişkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 5(1), 161-168.
- Demirtaş, H. (2012). Primary schools' openness to change. *Elementary Education Online*, 11(1).
- Ertuğ, N. ve Kaya, H. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik profilleri ve yenilikçiliğin önündeki engellerin incelenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 14(3): 192-197
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). How to design and evaluate research in education. Mcgraw-Hill, Inc.
- Gökbulut, B. (2019). Pedagojik formasyon öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ve eğitim inançları arasındaki ilişki. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 521-533.
- Gündüz, Ş. (2020). Öğretmenlerin Bireysel Yenilikçilik ile Dijital Yerlilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*. Erken Görünüm 1-17.
- Gür-Erdoğan, D. ve Zafer-Güneş D. (2013). The relationship between individual innovativeness and change readiness conditions of students attending faculty of education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106(10), 3033-3040. doi:10.1016/j.sbspro.2013.12.349
- Işık, C. ve Tümenadağ, T. (2016). Atatürk Üniversitesi turizm fakültesi öğrencilerinin bireysel yenilikçilik algılarının belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1, 70-99.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler* (2. Yazım, 32. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kayabaşı, Y. ve Özerbaş, M. A. (2019). Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmen adaylarının bireysel yenilikçi profillerinin karşılaştırması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 285-303.
- Kayasandık, A. E. (2017). Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik ve değişime hazır olmalarının algılanan örgütsel destek ile ilişkisi: Samsun'da bir çalışma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(54), 511-527.
- Keskin, F. N. (2021). *Fen bilimleri öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Kılıçer, K. ve Odabaşı, F., H. (2010). Bireysel yenilikçilik ölçeği (BYÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38: 150-164.
- Korucu, T., A. ve Olpak, Z., Y. (2015). Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özelliklerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1).
- Mangantes, M. (2021). The relationship between collective trust and individual innovation: A perception of high schools' teachers. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18(08), 1667-1675.
- Rogers, E. M. (1995). *Diffusion of innovations (Fifth Edition)*. New York: Free Press.
- Sun, Y. ve Jeyaraj, A. (2013). Information technology adoption and continuance: A longitudinal study of individuals' behavioral intentions. *Information & Management*, 50(7), 457-465.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.
- [Teresa](#), C. (2009). Creative teachers and creative teaching. In: Wilson, Anthony ed. *Creativity in Primary Education* (2nd ed.). *Achieving QTS Cross-Curricular Strand*, Exeter: Learning Matters
- Turhan, A. (2009). *Kültürün tüketici yenilikçiliği üzerindeki etkisi üzerine bir uygulama* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Simplicio, J. S. (2000). Teaching classroom educators how to be more effective and creative teachers. *Education*, 120, 675-680.
- Özgür, H. (2013). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 409-420.

- Yenice, N. ve Yavaşoğlu, N. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik düzeyleri ile bireysel yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eđitimde Kuram ve Uygulama*, 14(2), 107-128.
- Yenice, N. ve Tunç, G. A. (2019). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 753-765.
- Yıldırım, İ., Akan, D., ve Yalçın, S. (2017). The relationship between the job satisfaction and school effectiveness perceptions of classroom teachers. *Erzincan University Journal of Faculty of Education*, 19(1), 69-81.